

Віктор Мазярчук

липень 2014

Коригування фіскальної реформи або домовленості з Міжнародним валютним фондом

21.07.2014 року Уряд вносить до Верховної ради України проект Закону України «про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2014 рік» (щодо коригування показників)», яким передбачається проведення коригування показників Державного бюджету України на поточний рік. Проте Верховною радою дані пропозиції не були підтримані, після чого прем'єр-міністр А.Яценюк з трибуни ВРУ оголосив про складання своїх повноважень¹.

Передумовами внесення змін до Державного бюджету є невиконання планових надходжень до державного бюджету у зв'язку з проведеннями військових дій на сході України та збільшенням необхідних видатків на оборону країни². Як наслідок, до кінця року може з'явитися «касовий розрив» у державному бюджеті, фінансувати який Уряд не матиме можливості.

На зменшення доходної частини бюджету впливає ряд факторів:

1. *Напружена ситуація у східних регіонах.* Військові дії на території Донецької та Луганської областей призвели до зменшення, а в більшості випадків – до замороження ділової активності підприємств.

Зменшилися обсяги промислового виробництва галузей, що зосереджені на сході країни. У Донецькій області індекс промислового виробництва складає 87,7% до січня-червня минулого року, у Луганській області – 95%. Скоротилося добування кам'яного та бурого вугілля на 5%, металургійне виробництво – на 8,7%, машинобудування – на 18%, виробництво хімічної продукції – на 14,1%, постачання електроенергії та газу – на 0,4%.

2. *Сповільнення зростання економічних показників.* За даними Держстату зросло падіння реального валового внутрішнього продукту. Якщо реальний ВВП у січні-травні порівняно з відповідним періодом попереднього року складав 97,7%, то у червні – 94,1%.

Падають індекси промислової продукції за основними промисловими групами. У I півріччі 2014 року порівняно з відповідним періодом попереднього року індекс промислової продукції у промисловості склав 95,3% (металургійне виробництво – 91,3%, машинобудування – 82,0%; постачання електроенергії та газу – 99,6%). Товарообіг за даними митної статистики у січні-травні 2014 року порівняно з минулим роком зменшився на 16,1%.

¹ Даний проект Закону України народні депутати не підтримали, що призвело до публічної заяви прем'єр-міністра України про складання своїх повноважень. Дана заява не має юридичних наслідків, оскільки алгоритм складання повноважень визначений законодавством та передбачає прийняття відповідного рішення ВРУ. До моменту прийняття відповідного рішення більшістю народних депутатів – А.Яценюк продовжує виконувати обов'язки прем'єр-міністра України.

² Невиконання планових надходжень по податках за 6 місяців 2014 року орієнтовно становить 14%. А саме: податку на прибуток підприємств надійшло менше на 18% або 5,6 млрд. грн. (0,34 млрд. євро), податку на додану вартість з вироблених в Україні товарів – 4,7% або 2 млрд. грн. (0,12 млрд. євро), податку на додану вартість з ввезених на територію України товарів – 5,6% або 2,6 млрд. грн. (0,16 млрд. євро).

Окрім цього, за попередніми даними до кінця року на проведення військових дій додатково необхідно виділити 8,1 млрд. грн. (0,5 млрд. євро).

З метою збалансування державного бюджету пропонується:

1. Зменшити показники дохідної частини бюджету:

- *податок на прибуток підприємств – на 2,8 млрд. грн. (0.173 млрд. євро).* Фактичні надходження податку на прибуток підприємств до загального фонду державного бюджету у I півріччі 2014 року становлять 24,8 млрд. грн. (1.534 млрд. євро). Очікувані надходження податку на прибуток підприємств у 2014 році становитимуть 39,8 млрд. грн. (2,463 млрд. євро), що на 2,8 млрд. грн. менше затвердженого показника.
- *податок на додану вартість з вироблених в Україні товарів – на 5,7 млрд. грн. (0.353 млрд. євро).* Валова додана вартість за видами економічної діяльності за січень-червень 2014 року становить 97,0%, (промисловість – 95,5%, будівництво – 90,6%, оптова та роздрібна торгівля – 94,8%). Номінальний ВВП за I півріччя 2014 року склав 648,9 млрд. грн. (40.16 млрд. євро).. З урахуванням обсягів номінального ВВП, ситуацію на сході та сплату НАК «Нафтогаз України», затверджений показник ПДВ зменшиться на дану суму.
- *податок на додану вартість з ввезених на територію України товарів – на 4,5 млрд. грн. (0.278 млрд. євро).* Зниження споживчого попиту та девальвація гривні на фоні загального сповільнення розвитку економіки України зумовили вищий темп падіння обсягу імпорту товарів. Падіння імпорту товарів за 1 квартал 2014 року (без імпорту газу) становить 82,4%. Крім того, суттєві недонадходження до бюджету очікуються за результатами аналізу надходжень ПДВ з ввезених в Україну товарів по Донецькій та Луганській областях.

2. Збільшити показники дохідної частини бюджету:

- *податок на доходи фізичних осіб – на 3,3 млрд. грн. (0.204 млрд. євро).* Зміни податкового та бюджетного законодавства щодо оподаткування доходів від капіталу – оподаткування доходу від депозитів ставкою 15 % та зарахування податку від оподаткування доходів.
- *ПДВ з вироблених в Україні товарів – на 0,4 млрд. грн. (0.02 млрд. євро).* Зміни до податкового законодавства в частині скасування звільнення від ПДВ постачання лісоматеріалів, паливної деревини, відходів лісопереробної промисловості.
- *бюджетне відшкодування ПДВ грошовими коштами – на 1,8 млрд. грн. (0.111 млрд. євро).* Продовження до 01.01.2015 року режиму звільнення від оподаткування ПДВ операцій з експорту зернових та технічних культур зменшить обсяги бюджетного відшкодування.
- *плата за користування надрами – на 9,0 млрд. грн. (0.557 млрд. євро).* Передбачається збільшення ставки плати за користування надрами для видобутку нафти, газового конденсату та природного газу.
- *надходження в рамках програм допомоги Європейського Союзу – на 4 млрд. грн. (0.25 млрд. євро).* Надходження коштів як допомоги від Європейського Союзу.
- *екологічний податок – на 2 млрд. грн. (0.125 млрд. євро).* Зарахування частини екологічного податку для більш ефективного фінансування відповідних програм шляхом зменшення таких надходжень до спеціального фонду.

Урядом пропонується збільшити **граничний обсяг державного боргу** на 149,6 млрд. грн. (9,2 млрд. євро) за рахунок:

- збільшення гривневого еквіваленту державного боргу, вираженого в іноземній валюті (через девальвацію) на загальну суму 79,7 млрд. грн. (4.93 млрд. євро);
- збільшення капіталізації НАК «Нафтогаз України» на 70.6 млрд. грн. (4.4 млрд. євро) у зв'язку з необхідністю збалансування дефіциту компанії, створення резерву для виконання зобов'язань компанії за єврооблігаціями 2009, погашення заборгованості за газ та закупівлі нових об'ємів газу за допомогою реверсних поставок.

З урахуванням ситуації, не в останню чергу в банківському секторі, пов'язаної з високою вартістю кредитних коштів (депозитів) та зменшенням доходності банківських активів, що в свою чергу призводить до недостатності капіталу банків, **саме запровадження механізму часткової компенсації з державного бюджету відсоткових ставок** за запозиченнями, що здійснюються вітчизняними підприємствами на внутрішньому ринку, стимулюватиме банки фінансувати реальний сектор економіки у сумі **432,4 млн. грн.** та дозволить до кінця року суб'єктам господарювання залучити ресурси банків для реалізації пріоритетних напрямів економічного розвитку. Передбачається, що часткова компенсація процентної ставки за такими запозиченнями становитиме 9 % річних кредитних коштів обсягом **до 15 млрд. грн.**

У проекті змін до державного бюджету на 2014 рік передбачається:

- 1) **скоротити видатки забезпечення діяльності центральних органів виконавчої влади на 70 %** порівняно з видатками, затвердженими 01.01.2014 (за виключенням видатків на опалення приміщень).
- 2) **скоротити на 90 % двомісячного обсягу видатків на забезпечення діяльності інших державних органів** (крім органів, які забезпечують обороноздатність держави) порівняно з обсягом, затвердженим станом на 1 липня 2014 року у розписі асигнувань загального фонду державного бюджету (бюджету Пенсійного фонду України) на серпень-грудень поточного року (за виключенням видатків на опалення приміщень);
- 3) **скоротити видатки на забезпечення діяльності органів судової влади**, виходячи з того, що у II півріччі 2014 року обсяг видатків не повинен перевищувати більш ніж на 2 % касових видатків I півріччя.

Водночас законопроектом передбачається перелік заходів, які мають вжити керівники бюджетних установ з метою забезпечення такого скорочення.

Крім того, планується скорочення дефіциту коштів Пенсійного фонду України по загальному фонду державного бюджету у сумі 2,342 млрд. грн. (0.145 млрд. євро). Зазначене зменшення дефіциту коштів бюджету Пенсійного фонду не призведе до невиконання покладених на нього функцій та буде компенсоване за рахунок вилучення **2,0 млрд. грн.** із Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності та Фонду соціального страхування на випадок безробіття, які будуть зараховані до Пенсійного фонду України (0.145 млрд. євро).

З метою економного та раціонального використання державних коштів, передбачених для утримання органів державної влади та інших державних органів, забезпечення невідкладної стабілізації фінансової ситуації в країні передбачено зменшення інших видатків органів влади. Зокрема, найбільше скорочення видатків передбачається з програми державної підтримки вугледобувних підприємств на часткове покриття витрат із собівартості готової товарної вугільної

продукції на 1.0 млрд. грн. (0.06 млрд. євро) та видатків Державного фонду регіонального розвитку на аналогічну суму.

Також у проекті змін до Державного бюджету України на 2014 рік пропонується збільшити видатки, зокрема на:

- фінансування заходів із проведення антитерористичної операції, ліквідації наслідків можливих надзвичайних ситуацій, а також відновлення об'єктів соціальної сфери, зруйнованих під час проведення воєнних дій – 16,9 млрд. грн. (1,0 млрд. євро);
- забезпечення видатків невідкладного характеру для апаратів військових аташе за кордоном, враховуючи значну девальвацію національної валюти – 37,7 млн. грн. (0,02 млрд. євро);
- придбання медикаментів для забезпечення дітей, хворих на рідкісні захворювання – 4,0 млн. грн. (0,24 млн. євро);
- функціонування закордонних дипломатичних установ України та розширення мережі власності України для потреб цих установ – 0,198 млрд. грн. (0.12 млрд. євро).

Для отримання детальної інформації, звертайтеся:

Віктор Мазярчук - viktor.maziarchuk@odfoundation.eu

Фундація «Відкритий Діалог»

Віктор Мазярчук - експерт державного управління, експерт Фундації «Відкритий діалог».

Магістр міжнародних економічних відносин Львівської комерційної академії та executive education JF Kennedy School of Government Harvard University.

Працював на різних посадах в комерційних організаціях сфери інвестиційного консалтингу, управління проектами та економічного аналізу. В період 2010-2013 рр. працював на державній службі і займав посади Радника Міністра економіки України, заступника директора фінансового департаменту МНС України та інших.